Sweriges Rijkes Ständers

Besluth/

Giordt och belefwat aff them enhälleligen på then allmänne Rijkzdagh/ som slötz i Stockholm den 18 Decembris Åhr 1672.

Tryckt hoos Niclas Wankijff/ Kongl. Bookt.

Wij Hedewig Eleonora/ medh Gudz Nåde/ Sweriges/ Göthes och Wendes Drotning/ Stoor-Förstinna til Finland/ Hertiginna vthi Skåne/ Estland/ Lijfland/ Carelen/ Brehmen/ Vehrden/ Stettin-Pommern/ Cassuben och Wenden/ Furstinna til Rügen/ Frw öfwer Ingermanland och Wißmar; Så ock Pfaltz-Grefwinna widh Rhein i Beyern/ til Gülich/ Clewe och Bergen Hertiginna/ &c. bohren Hertiginna til Schleßwigh/ Holsteen/ Stormarn och Ditmarsken/ Grefwinna til Oldenborg och Delmenhorst/ &c. Så ock efterskreffne Sweriges Rijkes Rådh och Ständer/ Grefwar/ Frijherrar/ Biskopar/ Ridderskap och Adel/ Presterskap/ Krijgzbefehl/ Borgerskap och meenige Allmoge/ som til thenne wälberammade och nu öfwerståndne Rijkzdagh hafwe warit kallade och inkomne/ medh Fullmacht aff alle Landzändar; göre å wåre egne/ så ock wåre hemma stadde Medhbröders wägnar witterligit/ at effter som Then Stormächtigste Höghborne Furste och Herre/ Herr CARL Sweriges/ Göthes och Wendes Konung och Arffförste/ Stoorförste til Finland/ Hertigh vthi Skåne/ Estland/ Lijfland/ Carelen/ Brehmen/ Vehrden/ Stettin-Pommern/ Cassuben och Wenden/ Förste til Rügen/ Herre öfwer Ingermanland och Wißmar; Så ock Pfaltz-Grefwe widh Rhein i Beyern/ til Gülich/ Clewe och Bergen Hertigh/ &c. Wår respective Högtährade Elskelige Herr Son/ så ock Allernädigste Konung och Herre/ hafwer för thenne tijden nödwändigt pröfwat til at låta thenne Rijkzdagh och allmänne Möthe vthskrifwas och sammankallas/ på thet dhe saker/ som Rijkzens gemeena bästa/ gagn och wälständ angå och nu kunna behöfwa at taghas i acht/ mätte så nyckit bättre medh alles samnadh rådh/ hielp och vnderstöd til itt önskeligit sluut kunna fodras och förhielpas: Enkannerlighen vthi thesse trenne Ärender/ aff hwilke thet första innehåller sielfwe Rijkzens Styrelse och Regering/ som nu en tijdh vnder Förmynderskapet hafwer berodt/ men hädaneffter vthi anledning aff Hans Kongl. Mayst:tz tiltagande ähr och skickeligheet/ sampt förrige Rijkzens Besluth och Konungars Exempel synes böra til Hans Kongl. Mayst: sielff medh Kongl. Rätt och Högheet/ vpdragas och i händer öfwerantwardas; Thet andra härröror aff thet tilstånd/ vthi hwilket Rijket i anseende til andre fremmande Konunga Rijken/ Land och Herrskaper är begrijpet; Och thet tridie består vthi then hielp aff Manskap och Medel/ som sådane beswärlige tijder och Fädernesslandzens säkerheet kunna til äfwentyrs betarfwa. Fördenskuld hafwe Wij til föllie aff then lydno och hörsamheet/ medh hwilken Hans Kongl. Mayst. Wij äre i vnderdänigheet förbundne/ sampt i betrachtande aff then trooheet och kärleek Wij bäre til Wårt Käre Fädernesland/ Oss på Wåre egne och menige Rijkzens Ständers wägnar här å sattan dagh och ställe infunnit/ the företeldе Ärender/ som Hans Kongl. Mayst. Oss allernädigst föreställt/ ödmiukeligast anhört/ them medh skyldigh troo- och redelig-

0584

heet wäl öfwerlagt / ther om medh hwar andre rädhgiort ock
så på sidstonne öfwer alt oß ändteligen föreenat / föraffskedat
och beslutit / på sätt och wijs som här effter föllier.

Först / och enär Wij betrachte och effter tänkie thet Christe-
lige / rätträdige / försichtige / milde och lyckosamme Regemente / som fordom Then Stormächtigste Förste och Herre Herr CARL GUSTAF / fordom Sweriges / Göthes och Wendes Konung och Arfförste / Stoorförste til Finland / Hertigh vthi Skåne / Estland / Lijfland / Carelen / Brehmen / Vehrden / Stettin-Pommern / Cassuben och Wenden / Förste til Rügen / Herre öfwer Ingermanland och Wißmar; Så ock Pfaltz-Grefwe widh Rhein i Beyern / til Gülich / Clewe och Bergen Hertigh / &c. Wär respective, Högtährade Elskelige Käre Gemähl / så ock Allernädigste Konung och Herre / Christeligst och Glorwördigst i Åminnelse / öfwer Oß fördt hafwer / vthi the fää åhren / som then Högste Gudh Lijfztijden förvndte / hwilket Wij vtt en ewigh tacknämligh åminnelse hoos Oß och alle Wäre Efterkommande skyldige äre at behälla; Men ther hoos vthi hwad fahrligit och beklageligit wilkohr Wärt Käre Fädernesland bleff lemnat igenom then segersamme Konungens oförmodelige och icke tillfylleste beklagelige Fränfälle / just then tijden thå Rijket stodh medh äthskillige mächtige Fiender på alle sijdor kringhwerft / ock så wäl för then orsaken skull / som i betrachtande aff Wärt Inrijkes wälständ / Hans Sahl. Kongl. Mayst:tz Högstberömlige / tappre och rädsamme Styrelse aldramäst hade aff nöden; Så ock sidst hurutledes Gudh then Alzwäldige hafwer mitt vthi thetta Syndastraffet / icke thes mindre lätit Oß lysa sine mildheetz Strählar / förlähnt Oß Försichtigheet

heet och Mandom sådane swärheeter wäl igenom gää / then häfftige krijgzlägan vthi en godh / säker och ährligh Frijdh förwandla / behälla inbördes Sämia och Förtroligheet / och vthi Hans Kongl. Mayst:tz Wär respectivè Högtährade Elskelige Herr Syns / så ock Allernädigste Konungz och Herres thå warande späde och omyndige ähr / som thes egen wärkelige Regering förhindrade / ställa Regementet vnder wist Förmynderskap och vthi sådan Form / förmedelst hwilken Rijkzens säkerheet / wälferd och Förkoffring främias kunde. Så hafwe Wij fast stoore skähl at tacka then gode Gudhen innerligen / som Oß och Wärt käre Fädernesland så Faderligen vppehällit / styrkt och bewarat hafwer / och effter thenne lyckelige begynnelsen alt vthi lijka fredeligit / godt och önskeligit tilstånd / heele tijden öfwer förbliffwa lätit / alle Afwundz Måns onde stämplingar mildeligen affbögt / Rijkzens Gräntzor rundt omkring fredat ock bewakat / GUDZ reene Ord / Lagh och Rättwijsa vppehällit / hwars och eens ährlige Nähringz medel wälsignat / och in til thenne dagh så mildeligen medh Oß handlat / at Wij hans Guddommelige Nåde aldrigh noghsampt therföre lofwa / prijsa och wörda kunne: Icke vnderlåtandes ther jempte at hembära Hennes Kongl. Mayst. Rijkzens Enkie-Drottning / sampt the andre gode Herrar / hwilkom Förmynderskapet och Regeringen tillijka hafwer warit förtrodd / Wär skyldige tacksamheet för all then möda / flijt / omsorg och trooheet / medh hwilken the för Hans Kongl. Mayst:tz och Fädernesslandsens bästa altijdh hafwe wakat / och sine höge Embetes syslor således vthfördt och i acht tagit / at Wij sådant städze berömma / och widh Tilfällen wedergöra / wele wara oförgätne. Men som ibland theße Gudz dyre Wälgerningar Wij billigt skatte för

then högsta/at then eendeste öfwerbleffne Teldningen aff then Kongl. **Gustavianiske Arten Hans Kongl. Mayst:** som förmedelst then aff Oß samptlige Rijkzens Ständer åhr 1650 vprättade Arföreening thå war til Rijket arfftagande/ jemwäl i krafft ther aff och vppå the twänne Rijkzdagar åhr 1660/ först i Götheborg och sedan här i Stockholm/ för Rijkzens Konung och Arförste allmänneligen hyllat och förklarat bleff / hafwer vthi alle thesse förledne åhren behållit godh helsa och sundheet / och vthi ålder och Lijffzkraffter/ samptt HERRANS Fruchtan och andre Christelige och Konungzlige Dygder och skickeligheeter/märckeligen tilwurit och sigh förkoffrat; Altså frögde och hugne icke allenast Wij Oß ther öfwer på thet högsta/ vthan draghe Oß jemwäl til minnes huruledes Wij på nästförledne Rijkzdagh/ hållen åhr 1668/ monde sluta och Oß emellan föraffskeeda/ at widh Wärt näst ther på följiande Möthe och Sammankompst änteligen willia beramma tijden aff Hans Kongl. Mayst:ts anträde til Rijkzens Styrelse och Regering; Och befinnandes nu mehra/ som förmält är/ thet GUdh hafwer Hans Kongl. Mayst:tt vthi Wijßdom/ Förstånd och Manligheet sådes låtit mognas / at Wij vthi åhren intet spörie någon affsaknad/ vthan til föllie ther aff/ effter alles Wär högsta längtan/ samptt förrige Rijkzens Besluth/ och tijders loflige Exempel/ enkannerligen aff åhr 1611/ och 1644/ Oß noghsamptt kunna tiltroo/thet Konungzlige Wälde Hans Kongl. Mayst. i Händer at lefwerera och öfwerdraga/ göre thet och här medh/ samptt i Krafft aff thetta Wärt frijwillige och enhällelige Sluth förklare/ antaghe och erkänne Hans Kongl. M. för Wär och Sweriges Rijkes/ samptt alle thes tillhörige Furstendömers Land och Herskapers Fullmyndige regerande Konung; Tacke Hans Kongl. Mayst:tt respectivè kärligen och på thet vnderdänigste/ som Oß och alle Rijkzens Ständer allernädigst hafwer lofwat och tilsagdt/ at sielff stadigt willia förbliffwa och Oß alle handhafwa och beskydda widh Wär Christelige Evangeliske Religion, Rijke sino styra och regera effter Konungens Eedh i Konungzbalkens fierde Capitel beskrefwen/och sådes hålla Rijkzens Ständer samptlige widh Sweriges Lagh/ samptt hwars och eens wälfängne Rätt/Privilegier och Egendom/med hwad meera som Hans Kongl. Mayst:tz vthgiffne Skrifftelige Försäkring/Oß nu på stunden föreläsen/ innehåller och förmår; Ther emoot lofwe och förplichte Wij Oß på Wäre egne/ så ock alle Wäre frånwarande Medbröders wägnar/ at wara och blifwa Hans Kongl. Mayst:tt hulde/ trogne och rätträdige/ allan thes Konungzligan Rätt styrckia/ Hans Kongl. Mayst:tz och Rijkzens gagn och bästa altijd sökia/ Theras skada i tijdh tilkänna gifwa och effter ytterste förmägo afftwäria/ H. Kongl. Mayst:tt rätta lydno hålla/ och budh hans fullkomna/ i allo thy som Oß swarligit är både för Gudi och Mannom/ Hans K. Mayst:tt at binda och Oß at göra/ allan Rätt häldnom H. Kongl. May:tz och Wårom/ effter thy Wij alt ytterligare på H. Kongl. Mayst:tz lyckelige Cröning medh lijfligh Eedh effter Lagh och sedhwana stadhfästa wele och skole. Och emedan nunehra Regementet är i then heliga Treefaldigheetz Nampn/ Hans Kongl. Mayst:tt fullkomligen öfwerantwardat och förwissat/ som thet aff Oß och alle Rijkzens Ständer/ Undersåthare och Inbyggiare/ hwilke til vnderdänigheet troo och hörsamheet kunna i någon mätto wara förplichtade/ styrckias/ hållas och förswaras/ men ther någon widrigh- eller afwugheet aff nägrom ther emoot förspordes alfwar.

alfwarligen straffas / hämnas och förföllias skal ; Ty önske Wij och bidie then barmhertige GUden / at han til alt thetta wille förlåhna sin Guddommelighe och milde Wälsignelse / vthgiuta öfwer Hans Kongl. Mayst:tt sin Wijßdoms / Nådz och Krafftz Anda / thetta sitt Konungarijke / wäl / länge och lyckeligen styra och regera / GUdz heliga Nampn til prijs och åhra / hans rätta Försambling til vpbyggelse och förmeering / Fäderneslandet til wälstånd lycka och förkoffring / så ock Hans Kongl. Mayst:tt Sielff til heder och wördning / sampt odödeligh och åhrefull åminnelse hoos alla efterkommande.

Til thet andra / hafwa Wij wäl och vthförligen intagit och förnummit the Christelige och berömmelighe Rådhslagh och förehafwande / som Hans Kongl. Mayst:tt heela tijden / i anseende til Rijkzens Naboer och andre fremmande Herskaper / fördt hafwer / och igenom hwilka / näst GUdz nädige bijstånd / Rijket alt här til är vthi samma Fredelige och gode tilstånd erhållit / vthi hwilket thet för tolff åhr sedan bleff stält och återbracht / så at the för thetta medh andra Konungar vprättade Fredzfördragh och giorde Förbund / åre til Fäderneslandsens styrckia / wäl vnderhåldne / sampt alle irringar / som til åfwentyrs hade kunnat vpspinnas / förschteligen affbögde : I synnerheet huruledes Hans Kongl. Mayst:tt vthi thet vpstijgande Krijget som Konungarna aff Franckrijke och Engeland emoot the föreenade Nederlanden för tijden föra / sigh ingalunda hafwer welat innmängia ; Thet medh Konungen aff Franckrijke förnyade Förbundet til then Westphaliske Fredens erhållande och thet Tydske Rijketz säkerheet eendast lämpadt ; och nu til at stilla samme Ohrligh / sampt förekomma all annan kringfrätande oroligheet / sine Sänningebudh til the strijdande Parterne / affärda /

thet igenom Hans Kongl. May:tz wälmeente och owälde vnderhandling een godh och säker Fredh å nyo stifftas / och således den stora fahrligheet afwändas kunde / som elliest heela Christenheten / förmedelst sådan inbördes oenigheet och then Turckiske Macktens inbrytande / torde hängia öfwer hufwudet. Och som Wij ingalunda twifle thet GUdh ett så godt / redeligit och rätträdigt vpsåht jw med lycka och wälsignelse främiandes warder ; så Tacke Hans Kongl. May:tt Wij ock vnderdänigst för then höga wärdnadh och omsorgh som Hans Kongl. May:tt för Fäderneslandsens bästa och alles Wär wältrefnadh hafft och burit hafwer / och förtro i lijka mätto och i vnderdänigheet Hans Kongl. May:tt än hädan efter alt thetta efter thes waanlige och högtprijslige försicktigheet at skicka och anställa / så at Rijket kunde blifwa til alle sine Gräntzor Fredat och förswarat / och thet företalde Mählet aff Christenhetenes allmänne roligheet / på thet giörligaste nådt och erhållit.

Til thet tredie och sidste / hafwe Wij icke mindre betracktat Wär vnderdänigste plickt och troheet / at komma Hans Kongl. May:tt til hielp och vndsättning medh Mankap och medel efter then förmåga som thessa swåra tijder kunna medgifwa ; Och som Wij besinne at then vnderstödh som skeer vthi Krijgzfolck är för tijden den nödhwändigaste / så hafwe Wij ock / ehuru tungt thet Oß falla kan / icke welat Oß undandraga / vthan til förstärckning aff Landzens Krijgzmackt bewilligt och sambtyckt / twenne vtskrifningar på näst-följande åhr 1673 och 1674 jämwähl i fall aff något påkommande Krijg och icke elliest / welat tilläggia then tredie på åhr 1675 / och sådant vnder lijka sätt och wilkohr som widh sidste Rijkzdagh war aff Oß belefwat / så at tiugu aff Frälse skrifwes emot Tije af Skatte och Chrono ; Ridderskapetz och

Adelens Rå och Nöör/Ödes Heñan/Oskattlagde Torp och betientes gärdar/jämte Försvarskarlar och tienare/så vijda Privilegierne thet förmå/allenast frijkallade. Och på thet thesse vthskriffningar/oansedt the icke effter Manskapet vtan Gärdetalet förrättas/måge lijkwål til nogot anseenligit förslå/så wele Wij aff Ridderskapet och Adelen at alle mißbrukt som både vnder Nampn aff Sätherijer/sampt Rå och Nöör kunna emot Privilegierne och 1638 ährs Tijende Placat wara inrijtade/måga affskaffas/ och at inga försvarskarlar/ vthom skähl skole frijkallas/vtan hwar och een aff Oß wara plicktig wid vthskrifningen vpwijsa een sanfärdig Lista på them han wil och kan försvara/sedan at icke eller någon som vnder rät adeligit Frälse är/må sig vnder Nampn aff Bergz frälse eller annan wilkohrligh belåhning ifrån vthskrifningen vndandraga/jämwäl at så wäl Kyrckioheerdarne å Landet/som Häradzhöfdingarne efter then förre wedertagne sedwanan måge tilhållas the aff Fogdarne vprättade Mantals längderne at vndertekna och theras ricktigheet ther med betyga; Och Sidst at alle Lößdrifware som så i Bätzmans Socknarne och Bergzlagarne som Städerne och på andre ohrter/kunna effter noga ransagkning vpspanas/måge tagas för sielf skrefne. Wij aff Städerne och på Landet som Bätzmanshället äre vndergifne wele och skole icke allenast hålla Wärt wahnlige taal aff Bätzmän altijdh wedereda til Hans Kongl. May:tz tienst/vtan och thet samma för dubbla i fall något Krijg Hans Kongl. May:t och Rijket påföras eller afftwingas skulle; dock så at berörde fördubling icke må vtom thenne händelsen aff Oß i nogon mätto fordras eller vthgå. Hwilket alt är på lijka sätt om Ritterskapet och Adelen i Skåne/ Halland och Blekinge tilförständes/så wijda theras skattlagde bönder angå/och at

Chrone

Chrone sampt Skatte i bemälte Landzohrter/ vndergå samma willkohr medh vthskrifning öfwer hela Rijket/ them i Halland allena vndantagne/ som i förre tijder särdeles afsseden för sig hafwa betingat. Hwad nu then andra hielpen aff Medel anlangar/ hwilken Hans Kongl. May:t Oß föreställt hafwer at öfwerläggia/ så tacke Hans Kongl. May:t Wij vnderdänigst som Sielff icke hafwer welat thet lasten skulle komma heel och hållen på then fattige och oförmögne/ vthan heller til them fördelas som mehra förrädh och ämbne ther til hafwa kunde; Och emedan the aff Oß/ hwilke vthi sådane tilfällen måste Skattningen plåga undergå/ giftwa thes vthan äthskillige och vthi förrige Tijder bewilliade hielper ährligen vth/ icke förmående at taga oß meer öfwer/och ther hoos för närwarande tijdh deels aff mißwärt och befahrande dyr tijd/ deels aff infallne hinder i handel och wandel och andre swårigheter/äre myckit aff Oß komne/ Thy hafwe Wij alle samptl:t funnit wara thet bästa/rådsammaste och giörligaste/at styrckia och ödmiukeligast bedia Hans Kongl. May:t som Wij och wälmeent aff een vprichtigh troheet och kärleek emoot Hans Kongl. May:t och Fädernes Landet/ här med giöre/ at Hans Kongl. May:t wille allernädigst/ vtan wijdare vpskoff och tijdzspillan/ låta 1655 ährs Rijkzdags Beslut och Stadga/ nu mehra fulkomligen wärckställas/effter thes rätta orde förstånd/ icke allenast här i Rijket/ vtan och alle andre vthrikes Provincier som här under äre begrepne/ och alt hwad i krafft aff företalde Stadga och Besluth i een eller annan mätto til Hans Kongl. May:t och Cronan hemfallit är/ och hafwer kunnat eller bordt bijbehållas/ mätte med thet öfrige dragas tilbaka och ther widh oförandrat förblifwa/jämwäl at ehwad vthi 1660 ährs additament om Godzen är stadgat/ och til föllie ther aff förmedelst

medelst samma åhrs Beslut stadfäst/må sammaledes efter orden och thes klara förstånd nå sin fullbordan. Och ändock Wij förmoda/ ther thetta således blifwer efterkommit och stält i wärcket/som Wij nu slute och föraffstede/at thet efterkommas skall/thet Hans Kongl. May:t thå wisserligen icke ringa hielp och vnderstödh finnandes warder/ lijkwäl i fall thetta til Hans Kongl. May:ts och Cronones tienst och nödhtorfft icke skulle giöra tilfyllest/ och Haus Kongl. May:t thå något wijdare på en allmänn Rijkzdag aff Oß fodrandes wordo/så erkänne Wij oß änthå skyllige at gå Hans Kongl. May:t vnderdänigst tilhanda med alt thet Wij kunna och förmå; hållandes Oß både plichtige och willige/ ther nogon nödh åkomme också omträngia skulle/Lijff och Blod/ sampt alt thet Wij ägha och i Wär mackt är/ för Hans Kongl. May:t och Fäderneslandet at vpsättia och hafwa ospart. Nu at Wij thetta föreskrefne således hafwa godh funnit/ sauntyckt och slutit/ och wele at aff Oß och wäre hemma stadde Medhbröder/så ock Efterkommande skal tryggeligen och obrätzligen hållit och efterkommit warda; Thy hafwe Wij efterskrefne Swerges Rijkes Anckie Drottning/Rådh och Ständer på Wäre och the andres Wägnar/thetta medh egne händer vnderskrifwit/ och witterligen låtit sättia Wäre egne/så ock Wäre Stadz och Häradz Insegel här nedan före/som skedde i Stockholm den Adertonde dag i Decembris Månadh Åhr efter Christi Börd/Ett Tusend/ Sexhundrade på thet Siuttijonde och Andra.

Kongl. Mayst:s

48

49.

Förſäkring/

Gifwen samptlige Rijkzens Ständer på Rijkzdagen i Stockholm then 18 Decembris Anno 1672.

Stockholm/

Tryckt hoos Niclas Wankijff/ Kongl. Booktr.